

**ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ СРБИЈЕ
„ДР МИЛАН ЈОВАНОВИЋ БАТУТ”**

**ИЗВЕШТАЈ
О РЕАЛИЗОВАНИМ АКТИВНОСТИМА У ОКВИРУ
ОБЕЛЕЖАВАЊА ТРЕЋЕ ЕВРОПСКЕ НЕДЕЉЕ
ТЕСТИРАЊА НА НІV И ХЕПАТИТИСЕ Б И Ц,
20–27. НОВЕМБРА, И СВЕТСКОГ АІDС ДАНА,
1. ДЕЦЕМБРА 2015. ГОДИНЕ**

2016.

Аутор извештаја:

Слађана Барош, мастер јавног здравља¹

¹ Одељење за HIV инфекцију, полно преносиве инфекције, вирусне хепатитисе и туберкулозу, ИЈЗ Србије

Садржај:

1.	Увод	1
2.	Метод	2
3.	Резултати и дискусија	3
3.1	Акције саветовања и тестирања ван здравствених установа	3
3.2	Остале акције	8
4.	Закључци	10
5.	Препоруке	12
6.	Литература	12
7.	Прилози	13

1. УВОД

Европска недеља тестирања на HIV и, од 2015. године, на хепатитсе Б и Ц, почела је да се обележава 2013. године на иницијативу *HIV in Europe* [1]. *HIV in Europe* је паневропска иницијатива, основана 2007. године у Бриселу са циљем да се унапреди рана дијагноза и нега за инфициране HIV-ом широм Европе. Ову иницијативу воде независни експерти – представници организација цивилног друштва, доносилаца одлука, здравствених професионалаца и европских јавноздравствених установа [2].

Овогодишња недеља тестирања је реализована у периоду од 20. до 27. новембра под слоганом „Хоћу да знам! Тестирај, лечи, спречи” [3]. Основни циљ кампање је био да подигне свест људи о значају познавања свог HIV статуса и смањи број случајева касног дијагностиковања HIV инфекције промовисањем саветовања и тестирања. Специфични циљеви су се односили на:

- Охрабривање особа које су биле изложене ризику од HIV инфекције и/или хепатитиса да се тестирају;
- Подстицање здравствених радника да рутински нуде тестирање на HIV и/или хепатитисе у одређеним срединама и особама са одређеним индикативним обољењима или стањима у складу са постојећим препорукама за земље у региону Европе;
- Подржавање и уједињавање организација цивилног друштва да повећају доступност и обим тестирања на HIV и хепатитисе и поделе примере добре праксе са другим земљама;
- Подизање свести доносилаца одлука о индивидуалним, друштвеним и економским добробитима које носи иницијатива тестирања на HIV и хепатитисе и како могу да се евалуирају праксе тестирања на HIV [1].

На Европску недељу тестирања на HIV и хепатитисе Б и Ц надовезало се обележавање Светског AIDS дана, 1. децембра. Овај дан се глобално обележава од 1988. године, са општим циљем да се на тај дан људи уједине у одговору на HIV инфекцију и да пруже подршку особама које живе са HIV-ом [4]. Овогодишња кампања поводом

обележавања Светског AIDS дана је реализована под слоганом „Убрзано до краја епидемије”. Обележена је у периоду од 28. новембра до 23. децембра, а фокус је био на повећању знања и информисаности посебно младих о HIV инфекцији и на промоцији саветовања и тестирања, са посебним фокусом на оне који су били изложени ризику од HIV инфекције [5].

Саветовање и тестирање на HIV инфекцију је једна од кључних превентивних активности, те су обе кампање биле праћене акцијама саветовања и тестирања ван здравствених установа. Акције су имале за циљ да услугу саветовања и тестирања приближе и учине доступнијом популацији младих и онима под повећаним ризиком од HIV инфекције. Ове акције су спровели институти/заводи за јавно здравље, као и Завод за здравствену заштиту студената Београд, у сарадњи са организацијама цивилног друштва, а у координацији Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” (у даљем тексту ИЈЗС) уз подршку фармацеутске компаније GlaxoSmithKline.

2. МЕТОД

Акције саветовања и тестирања ван здравствених установа су реализоване у координацији ИЈЗС кроз сарадњу здравствених установа и организација цивилног друштва у оквиру Европске недеље тестирања на HIV и хепатитисе и Светског AIDS дана у периоду од 20. новембра до 23. децембра 2015. године. Акције су биле помогнуте са 23 кутије (1150 комада) брзих тестова GenieFast HIV1/2¹ ИЈЗС из донације фармацеутске компаније GlaxoSmithKline (у даљем тескту: GSK). Поред ИЈЗС, за потребе реализације ових активности, GSK је донирао 9 кутија (450 комада) тестова Асоцијацији „Дуга”, чије су активности на промоцији саветовања и тестирања на локалном нивоу биле у потпуности подударне са циљевима националних кампања. Наиме, Асоцијација „Дуга” је у периоду од 2. новембра до 16. децембра реалзовала бројне акције теренског саветовања и тестирања у сарадњи са локалним институтима/заводима за јавно здравље (ИЈЗ/ЗЈЗ), а

¹ Две кутије брзих тестова GenieFast HIV1/2 су дате Специјалној болници за болести зависности Београд за потребе редовног рада саветовалишта за HIV у овој установи. Саветовани и тестирани у оквиру редовног рада ове установе нису ушли у овај извештај, обзиром да се извештај односи на промотивне активности у заједници. Подаци о досегнутим клијентима у оквиру редовног рада ове установе биће обрађени у годишњем извештају о програмским активностима и о раду саветовалишта за HIV и ППИ.

све у циљу промоције ове услуге и лобирања да финансирање услуге саветовања и тестирања на HIV инфекцију у теренским условима преузму у већој мери локалне самоуправе. Поред тестова из донације GSK, једна установа (ЗЈЗ Пожаревац) је користила за потребе реализације ових акција и брзе тестове набављене из средстава за послове од општег интереса Министарства здравља, док је неколико удружења користило додатно и брзе тестове које су добили кроз друге донације, тј. пројекте (Асоцијација „Дуга”, Омладина ЈАЗАС-а Крагујевац, Удружење Превент, Нови Сад).

Извештаји о реализованим активностима у периоду од 2. новембра до 23. децембра 2015. године су достављани путем националних база за извештавање и то кроз Националну базу података (у даљем тексту: НХБП) и кроз Националну базу за добровољно и поверљиво саветовање и тестирање (у даљем тексту: ДПСТ база) према унапред припремљеном кратком стручно-методолошком упутству.

3. РЕЗУЛТАТИ СА ДИСКУСИЈОМ

Према достављеним извештајима, у реализацији различитих активности поводом обележавања Европске недеље тестирања и Светског AIDS дана, учествовало је, поред ИЈЗС, укупно 21 установа и 11 удружења. Своје активности и активности на локалу је најавило укупно 21 установа и 14 удружења, а о најављеним активностима је известило укупно 22 установе (21 која је најавила активности плус једна која је само известила о реализованим активностима) и 9 удружења. Реализоване су различите активности, примарно саветовање и тестирање ван здравствених установа брзим HIV тестовима, различите трибине, уличне акције и манифестације, округли столови, као и конференције за новинаре и наступи у медијима. Ове акције су, према достављеним извештајима, реализоване у укупно 34 града у Републици Србији.

3.1. Акције саветовања и тестирања ван здравствених установа

У реализацији акција саветовања и тестирања у укупном периоду од 2. новембра до 23. децембра, поред ИЈЗС, учествовало је 18 института/завода за јавно здравље (у даљем

тескту ИЈЗ/ЗЈЗ), два завода за здравствену заштиту студената (у даљем тексту ЗЗЗС) и 10 удружења. Акције саветовања и тестирања су реализоване у укупно 32 града.

Укупно је саветовано и тестирано у оквиру акција саветовања и тестирања ван здравствених установа у периоду 2. новембар – 31. децембар 2015. године 1071 особа (укупан број није једнак простом збиру саветованих и тестираних према градовима, обзиром да су неке особе саветоване и тестиране више од једног пута). Међу свим саветованим и тестираним забележена су четири резултата тестирања реактивна на HIV инфекцију.

Хронолошки, непосредно пре Европске недеље тестирања на HIV и хепатитисе (2–19. новембра), промотивне акције које су укључивале и саветовања и тестирања на терену је започела Асоцијација „Дуга” у сарадњи са ИЈЗ/ЗЈЗ на локалном нивоу. У оквиру ових акција је саветовано и тестирано укупно 68 особа у седам градова у Републици Србији (види прилог 1).

Европска недеља тестирања на HIV и хепатитисе је обележена у 17 градова. Циљ кампање је био да се услуга саветовања и тестирања на HIV приближи студентској популацији, као и популацијама под повећаним ризиком од HIV-а. Акцију је у координацији ИЈЗС реализовало укупно 18 установа (16 ИЈЗ/ЗЈЗ и два ЗЗЗС) и девет удружења. Саветовање и тестирање је реализовано у 17 студентских домова, четири факултета, два ЗЗЗС (Нови Сад и Косовска Митровица) и девет теренских акција. Током ове акције у периоду 20–27. новембар 2015. године укупно је саветовано и тестирано 689 особа (види прилог 2). Ово је уједно око два пута више него што је обухваћено претходном Европском недељом тестирања, када је досегнуто 375 студената. Уколико посматрамо само период од 20. до 27. новембра 2015. године, можемо рећи да саветоване и тестиране особе у оквиру акције саветовања и тестирања ван здравствених установа чине 77,3% од укупног броја саветованих и тестираних особа у тој недељи.

Акција саветовања и тестирања студената у оквиру Европске недеље тестирања је реализована више него успешно. Управници домова и факултета су у потпуности изашли у сусрет саветницима и подржали акцију.

„Све је протекло у савршеном реду, од почетка до краја... Студенти који су били задужени за организацију су све организовали беспрекорно; тако лежерно, тихо...

Све је просто ‘клизило’... Наравно, управник је био све време са нама од почетка па до поноћи (!!!) и помагао из све снаге – јер нико није очекивао оволико заинтересованих студената, па нисмо понели тако велики број упута и бројева; управник је организовао копирање упута и чек листа; сам правио цедуље са бројевима, помагао... Немам довољно топлих речи да опишем сјајну атмосферу и прелеп колективни дух који је владо у 4. априлу! А студенти који су се тестирали – предивни, паметни, дивни млади људи, ведри, драги... Понеко од њих мало (или мало више) уплашен... Колико су студенти жељни да се овакве акције раде чешће... Толико дивних истина су изговорили: да им није лако да дођу до саветовалишта, јер су заиста пребукирани, на вежбама, по цео дан заузети; да им пуно значи да се тестирају у свом дому (ту, на њима безбедном месту, у свом окружењу) и кажу: *Ви и не схватате колико нам ово значи што сте дошли!*. Затим кажу, посебно девојке, да им је проблем да ураде тест у свом месту становања, неугодно им је, и да им је много лакше у Београду; и некако лакше је кад смо ту код њих, кад ми дођемо код њих! Лакше се и одлучују и лакше и отвореније причају о свему, а толико тога имају да питају...” (утисци саветнице прим. др sc. med. Миле Паунић, 333С Београд; преузето из извештаја).

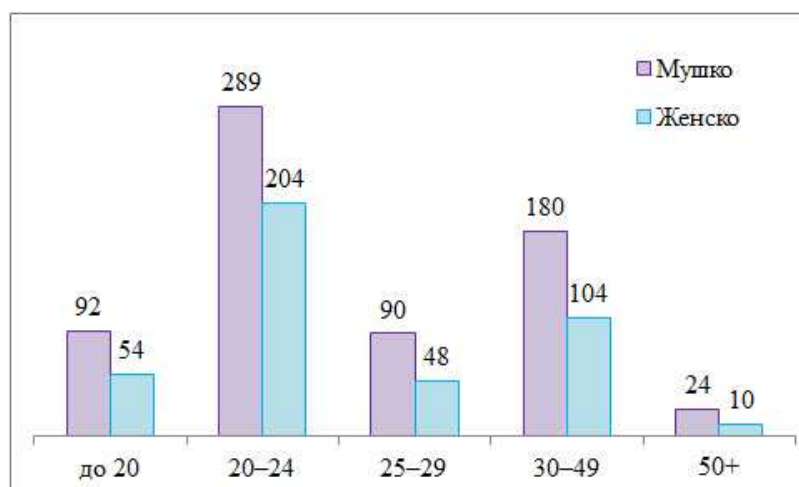
Одмах после Европске недеље тестирања на HIV и хепатитисе наставиле су се акције поводом обележавања Светског AIDS дана. У периоду од 28. новембра до 23. децембра 2015. године, акције саветовања и тестирања ван здравствених установа, користећи брзе тестове на HIV, реализовале су се у 19 градова. Активности су реализовали 13 ИЈЗ/ЗЈЗ, 333С и пет удружења. Укупно је саветовано и тестирано брзим тестовима на HIV 318 особа. Додатно је током обележавања Светског AIDS дана ЗЈЗ Лесковац спровео акцију саветовања и тестирања у Окружном затвору и том приликом је саветовано и тестирано 15 особа (користећи тестове ЗЈЗ Лесковац) (прилог 3). На дан 1. децембра 2015. године укупно је саветовано и тестирано 466 особа. Од тог броја, 33% особа је саветовано и тестирано у оквиру акција саветовања и тестирања ван здравствених установа.

При анализи укупног броја саветованих и тестираних особа у периоду од 2. новембра до 31. децембра у односу на узраст, пол и категорију пријављеног ризика, поред

саветованих и тестираних током акција саветовања и тестирања ван здравствених установа у новембру и децембру (1071 особа), укључене су у анализу и 24 особе које су саветоване и тестиране у саветовалишту на НИВ и ППИ у ЗЈЗ Пожаревацу брзим тестовима набављеним из средстава Министарства здравља у оквиру програма од општег интереса.²

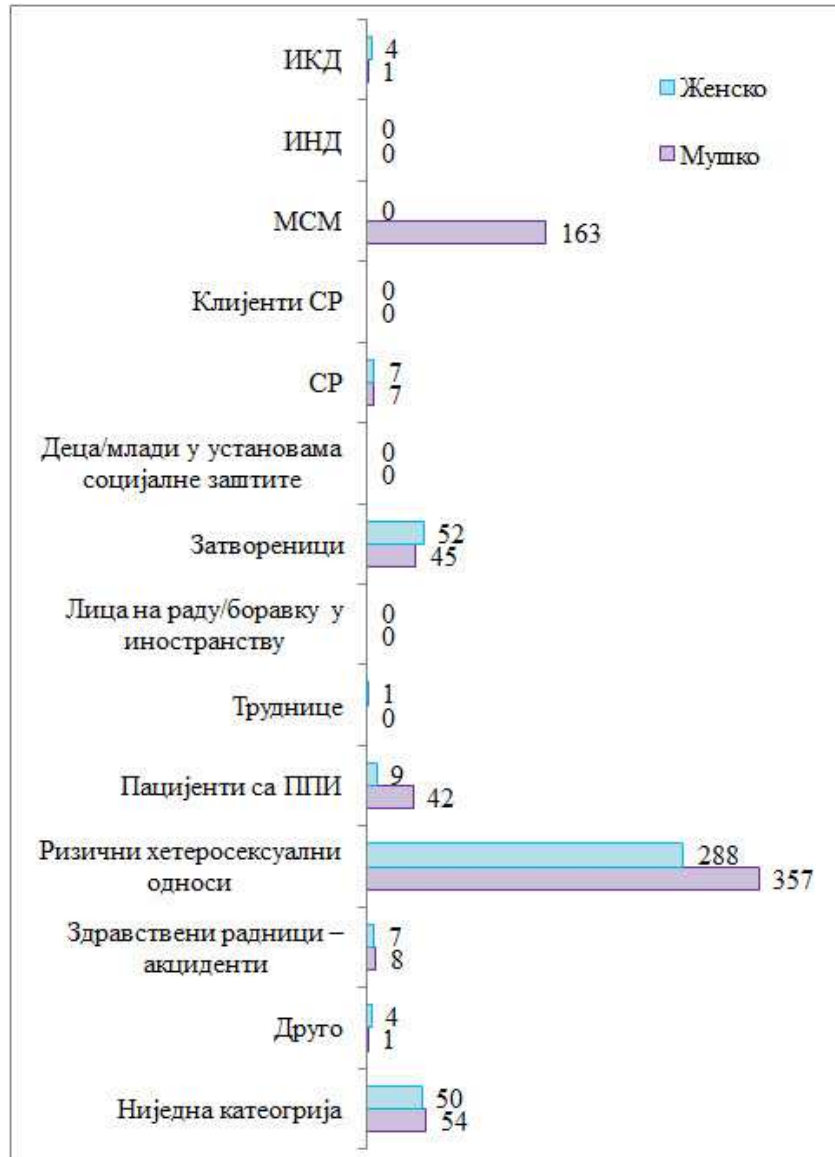
У односу на пол, већина саветованих и тестираних особа су мушког пола (61,6% од укупног броја саветованих и тестираних особа). У односу на узраст доминирају млади узраста до 29 година (71% од укупног броја саветованих и тестираних) (графикон 1). Према категорији ризика, највише је оних који припадају категорији ризичних хетеросексуалних односа (58,9%), а затим следе мушкарци који имају сексуалне односе са мушкарцима (МСМ, 14,9%) и они који не припадају ниједној категорији (9,5%) (графикон 2).

Графикон 1. Дистрибуција саветованих и тестираних особа током акција саветовања и тестирања ван здравствених установа према полу и узрасту

² ЗЈЗ Пожаревац је за акцију саветовања и тестирања ван здравствених установа поводом обележавања Европске недеље тестирања на НИВ и хепатитисе добио једну кутију брзих тестова од ИЈЗС, из донације GSK; акцију су спровели у популацији студената и међу особама на издржавању кривичних санкција. Како је одзив био велики, поред донираних тесова користили су и брзе тестове набављене из средстава Министарства здравља за програм од општег интереса. Како ЗЈЗ Пожаревац у редовном раду користи брзе тестове, у анализу су ушли и саветовани и тестирани током редовног рада ЗЈЗ Пожаревац, да не би били искључени из анализе 62 особе које су ван здравствене установе саветоване и тестиране овим тестовима.

Графикон 2. Дистрибуција саветованих и тестираних особа током акција саветовања и тестирања ван здравствених установа према ризичној категорији и полу

Гледајући укупан број саветованих и тестираних у поменутом периоду, без обзира да ли је саветовање и тестирање реализовано у установи или ван ње, укупно је саветовано и тестирано 2660 особа (око 40% особа је саветовано и тестирано ван здравствених установа). У односу на исти период 2014. године, примећено је повећање броја саветованих и тестираних за око 23% (са 2055 на 2660).

Током 2015. године, укупно је саветовано и тестирано 7065 особа, што значи да је 15,2% од свих досегнутих особа саветовано и тестирано током кампања у новембру и децембру. Укупно је пријављено 105 особа у 2015. години са реактивним резултатом теста на HIV. Од тог броја, реактиван резултат теста на HIV је пријављен за 37 особа саветованих и тестираних у периоду 1. новембар – 31. децембар 2015. године (35,2% од укупног броја особа са реактивним резултатом теста на HIV током 2015. године).

3.2. Остале акције

Поред саветовања и тестирања ван здравствених установа, током промотивних акција у новембру и децембру реализоване су и друге активности, као што су наступи у медијима и конференције за новинаре, различите трибине, уличне активности, тематске забаве и округли столови.

Према достављеним извештајима, јавне наступе путем конференција и гостовања у медијима пријавило је укупно три установе и два удружења (ЗЈЗ Лесковац, ЗЈЗ Шабац, ЗЈЗ Кикинда и удружења Став +, Суботица и Сунце, Ниш). Међутим, ово је потцењен број, обзиром да током промотивних акција, посебно поводом обележавања Светског AIDS дана, ИЈЗ/ЗЈЗ, као и удружења, већ традиционално имају гостовања у медијима или организоване конференције. ИЈЗС је такође поводом обележавања Светског AIDS дана организовао конференцију за новинаре у новим просторијама Центра за контролу и превенцију болести/Одељења за HIV, ППИ, вирусне хепатитисе и туберкулозу. Том приликом саопштени су најновији епидемиолошки подаци везани за HIV епидемију у свету и код нас, а уједно представљени и прелиминарни резултати акција саветовања и тестирања ван здравствених установа у оквиру Европске недеље тестирања на HIV и хепатитисе.

Организовање трибина (здравствених предавања) пријавиле су две установе и два удружења. Тематски су све трибине биле усмерене на подизање нивоа знања и свести, а организоване су претежно међу младима. Трибине су реализоване у укупно шест градова (табела 1). Током трибина, учесницима је дељен информативно-едукативно-комуникацијски материјал и кондоми.

Табела 1. Преглед организованих трибина (предавања, едукација) током промотивних акција у периоду 2.11–23.12.2015. године

Град	Датум	Организатор (у сарадњи са)	Циљна популација
Лесковац	24. и 25. новембар	ЗЈЗ Лесковац (факултет у Лесковцу и Дом студената)	Студенти
Шабац	2. децембар	ЗЈЗ Шабац (Средња уметничка школа)	Општа популација младих у средњој школи
Суботица	1. децембар	Став + (ЗЈЗ Суботица)	Општа популација младих
	2. децембар	Став + (УГ Заједно)	Деца/млади на евиденцији центара за социјални рад у установама или хранитељским породицама
Бачка Топола	2. децембар	Став + (ДЗ Бачка Топола)	Општа популација младих: осми разред основне школе
Лесковац	1. децембар	ЗЈЗ Лесковац (Основна школа)	Општа популација младих: седми разред основне школе
Лебане	2. децембар	ЗЈЗ Лесковац (Канцеларија за младе, локална самоуправа Лебане)	Општа популација младих
Лесковац	3. децембар	ЗЈЗ Лесковац (Центар за економику домаћинства)	Општа популација и општа популација младих
Крагујевац	13. октобар – 10. децембар	Омладина ЈАЗАС-а Крагујевац (УГ Сунце)	Општа популација младих
Ниш	-	УГ Сунце	Општа популација младих
	-	УГ Сунце и ИЈЗ Ниш, организација студената ИФМС	Општа популација младих – студенти
Нишка Бања	-	УГ Сунце и ИЈЗ Ниш, организација студената ИФМС	-

У Кикинди је ЗЈЗ Кикинда, у сарадњи са Црвеним крстом Кикинде, Канцеларијом за младе Кикинде и Домом здравља Кикинда организовао округли сто поводом обележавања Светског AIDS дана, а циљна популација су били млади. Такође, удружење

Сунце је организовало округли сто у склопу промотивних активности поводом Европске недеље тестирања и Светског AIDS дана у сарадњи са Градском општином Палилула, Ниш, Саветом за младе Скупштине града и ИЈЗ Ниш.

Уличне активности и тематске забаве пријавиле су четири установе и једно удружење. ЗЈЗ Кикинда је организовао уличну акцију у Кикинди у сарадњи са локалним домом здравља, канцеларијом за младе и Црвеним крстом поводом обележавања Светског AIDS дана. ЗЈЗ Сремска Митровица је у сарадњи са локалном самоуправом и удружењима, као и медицинском школом, организовао традиционалну прводецембарску уличну акцију:

„У сарадњи са Црвеним крстом, домом здравља и медицинском школом Драгиња Никшић направљен је кратак улични перформанс, где су ђаци и остали учесници формирали црвену трачицу држећи црвене балоне у рукама. Исти балони су се делили уз брошуре и уз давање информација грађанима о активностима које следе – теренском саветовању и тестирању на HIV следећег дана”. (из извештаја ЗЈЗ Сремска Митровица)

Такође, у Суботици је традиционално обележавање Светског AIDS дана на тргу организовао Став + у сарадњи са ЗЈЗ Суботица и удружењем Превент, Нови Сад. У Шапцу, манифестацију на тргу за 1. децембар су у сарадњи организовали ЗЈЗ Шабац, Казнено поправни завод Шабац, локални спортски савез и Црвени крст. Тематске забаве у кафићима и дискотеци је организовао ЗЈЗ Ужице у сарадњи са Студентском организацијом Ужице. Током ових активности дељен је информативно-едукативно-комуникацијски материјал и кондоми.

4. ЗАКЉУЧЦИ

Промотивне акције поводом обележавања Европске недеље тестирања на HIV и хепатитисе и Светског AIDS дана су успеле да одговоре на основни циљ, а то је подизање свести о потреби да се зна свој HIV статус. Ове акције су допринеле повећању броја саветованих и тестираних, посебно међу младима и у популацијама под повећаним ризиком. Посебан је допринос акција и препознатост значаја саветовања и тестирања ван

здравствених установа на локалном нивоу у случају града Крагујевца, који је обезбедио средства за Омладину ЈАЗАС Крагујевац за набавку брзих тестова.

Акције саветовања и тестирања на HIV ван здравствених установа се показују као успешан начин за повећање доступности и прихватљивости саме услуге примарно младима и онима под повећаним ризиком. Овако дизајнирана услуга је боље прилагођена потребама циљне популације и самим обрасцима здравственог понашања младих и популација под повећаним ризиком. Наиме, ни млади ни популације у повећаном ризику не одлазе превентивно у здравствене установе. Такође, радно време и организација рада у здравственим установама нису увек у складу са временском динамиком младих и популација у повећаном ризику.

Посебно се истакла значајном сарадња између здравствених установа, удружења, образовних установа, као и установа за извршење кривичних санкција и локалних самоуправа. Ова сарадња је имала пресудан значај у досезању циљних популација и нуђењу услуге саветовања и тестирања.

Оно што ипак овим акцијама није остварено, јесте промовисање и подизање знања и свести о вирусним хепатитисима и значају тестирања на њих. Један од основних разлога је што за потребе акције није било могуће обезбедити и брзе тестове на хепатитис Ц. Додатни и не мање значајан разлог је и тај што се тренутно у саветовалиштима за HIV и ППИ не ради анонимно, бесплатно и добровољно тестирање на хепатитис Ц.

Што се тиче других активности, које су пратиле акције саветовања и тестирања, оне према извештајима нису биле у довољном броју заступљене. Међутим, обзиром на најављене активности поводом обележавања Европске недеље тестирања на HIV и хепатитисе и посебно Светског AIDS дана претпостављамо да носиоци ових активности нису известили о свему реализованом на локалном нивоу.

Мада можемо рећи да су кампањске активности у новембру и децембру допринеле повећању броја саветованих и тестираних, не можемо евалуирати утицај ових кампања на промену понашања младих и популација под повећаним ризиком, као ни на степен повећања свести о значају раног дијагностиковања HIV инфекције. Такође, кроз извештаје је приметно да нису сви дистрибуирали информативно-едукативно-комуникацијски

материјал, а посебно не кондоме. Ово указује на недостатак кондома за потребе промотивних акција, али и редовног рада саветовалишта и удружења.

5. ПРЕПОРУКЕ

У циљу даље успешне реализације саветовања и тестирања на HIV, посебно у популацијама младих и оних у повећаном ризику, потребно је:

1. Наставити са активностима саветовања и тестирања на HIV ван здравствених установа у циљу промоције значаја тестирања и раног сазнавања HIV статуса;
2. Обезбедити тестове за потребе реализације активности добровољног, поверљивог, анонимног и бесплатног саветовања и тестирања на хеаптитис Ц;
3. Даље развијати сарадњу здравствених установа са удружењима, образовним установама, установама за извршење кривичних санкције и проширити је на друге установе система;
4. Промовисати значај финансирања програма превенције HIV инфекције (са акцентом на промовисању саветовања и тестирања на HIV и повећању доступности ове услуге) из средстава локалних самоуправа, а које спроводе локална удружења која се баве превенцијом HIV-а, посебно у популацијама под повећаним ризиком од HIV инфекције.
5. Обезбедити средства за континуирану набавку кондома и планирање и израду информативно-едукативно-комуникацијског материјала за различите популације;
6. Радити на мотивисању носилаца промотивних и превентивних активности на локалном нивоу за извештавање о реализованим активностима путем Националне HIV базе података;
7. Спроводити кампањске активности са планираним комуникацијским програмом и планом евалуације активности по реализацији кампање, са циљем да се објективно процене ефекти спроведених активности.

6. ЛИТЕРАТУРА

1. European HIV-Hepatitis Testing Week. [Интернет]. HIV in Europe initiative; 2015. [приступљено 25. фебруара 2016]. Доступно на: <http://www.testingweek.eu/about-testing-week>
2. HIV in Europe initiative. [Интернет]. HIV in Europe initiative; 2015. [приступљено 25. фебруара 2016]. Доступно на: <http://hiveurope.eu/>
3. Европска недеља тестирања на HIV и хепатитис 20–27. новембар 2015. године. [Интернет]. Београд: Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“; 2015. [приступљено 20. фебруара 2016]. Доступно на: <http://www.batut.org.rs/index.php?content=1323>
4. World AIDS Day. [Интернет]. London: National AIDS Trust; 2015. [приступљено 10. фебруара 2015]. Доступно на: <http://www.worldaidsday.org/about>
5. Светски AIDS дан: Убрзано до краја AIDS епидемије. [Интернет]. Београд: Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“; 2015. [приступљено 20. фебруара 2016]. Доступно на: <http://www.batut.org.rs/index.php?content=1325>

6. ПРИЛОЗИ

Прилог 1. Дистрибуција саветованих и тестираних особа из опште популације и популација под повећаним ризиком у оквиру теренских активности Асоцијације „Дуга“ према граду и установама са којима је реализована активност на терену

Град	У сарадњи са	Укупно саветованих и тестираних
Београд (Звездара и Обреновац)	Градски завод за јавно здравље Београд	18
Богатић	ЗЈЗ Шабац	24
Владимирци	ЗЈЗ Шабац	10
Пећинци	ЗЈЗ Сремска Митровица	5
Инђија	ЗЈЗ Сремска Митровица	3
Рашка	ЗЈЗ Краљево	3
Тутин	ЗЈЗ Краљево	5
УКУПНО		68

Прилог 2. Саветовани и тестирани у оквиру Европске недеље тестирања на HIV и хепатитисе (20–27. новембра 2015. године) према граду, носиоцу активности, циљној популацији и локацији

Град	Реализовали	Популација	Локација	Број саветованих и тестираних
Београд	Завод за здравствену заштиту студената, Београд; Градски завод за јавно здравље Београд; Кју клуб, Београд	Студенатска популација	Студентски домови „Карабурма”, „Кошутњак”, „4. април”, „Патрис Лумумба”, „Слободан Пенезић”, „Рифат Бурдчевић”, „Краљ Александар I” (Лола), Студентски град – Блок I и Блок II	160
	ЈАЗАС и Слобода права	Популације под повећаним ризиком	Теренски рад	10
Ниш	ИЈЗ Ниш	Студентска популација	Студентски дом код Правног факултета	50
	Асоцијација „Дуга” (ЗЈЗ Шабац)	Популације под повећаним ризиком и општа популација	Теренски рад	39
Сврљиг	Асоцијација „Дуга” (ЗЈЗ Шабац)	Општа популација	Теренски рад	13
Крагујевац	ИЈЗ Крагујевац	Студентска популација	Студентски дом „Вита Јањић”	25
	Омладина ЈАЗАС-а Крагујевац (ИЈЗ Крагујевац)	Студентска популација	Студентски дом „Слобода”	23
Нови Сад	Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад (ИЈЗ Војводине)	Студентска популација	ЗЗЗС Нови Сад	4
	Удружење Превент Нови Сад (ИЈЗ Војводина)	Општа популација	Теренски рад	2
	Омладина ЈАЗАС-а Нови Сад (ИЈЗ Војводина)	Општа популација и популација под повећаним ризиком	Теренски рад	31
	Удружење Црвена линија Нови Сад (ИЈЗ Војводине)	Општа популација и популација под повећаним ризиком	Теренски рад	40

Бор	ЗЈЗ „Тимок”, Зајечар и Тимочки омладински центар	Студентска популација	Студентски центар Бор	13
Пожаревац	ЗЈЗ Пожаревац	Студентска популација и популација под повећаним ризиком	Висока техничка школа струковних студија и установе за извршење кривичних санкција	111* (49+62)
Ваљево	ЗЈЗ Ваљево	Студентска популација	Висока пословна школа струковних студија; Пословни факултет – Сингидунум	18
Лесковац	ЗЈЗ Лесковац	Студентска популација	Технолошки факултет, Дом ученика средњих школа и студената у Лесковцу	35
Суботица	ЗЈЗ Суботица	Студентска популација	Студентски дом „Боса Милићевић”	1
Сремска Митровица	ЗЈЗ Сремска Митровица	Студентска популација	Виша школа пословних студија за школовање васпитача и пословних информатичара	11
Краљево	ЗЈЗ Краљево	Студентска популација	Студентски дом Краљево	36
Ужице	ЗЈЗ Ужице	Студентска популација	Студентски дом	11
Кикинда	Удружење Превент (ЗЈЗ Кикинда)	Општа популација	Теренски рад	8
Врање	Асоцијација „Дуга” (ЗЈЗ Врање)	Општа популација и популација под повећаним ризиком	Теренски рад	17
Шабац	Асоцијација „Дуга” (ЗЈЗ Шабац)	Популација под повећаним ризиком	Теренски рад	18
Косовска Митровица	ЗЈЗ Косовска Митровица	Студентска популација	Студентска поликлиника	13
УКУПНО				689

*49 особа је саветовано и тестирано брзим тестовима ИЈЗС из донације GSK, а 62 особе брзим тестовима набављеним из средстава Министарства здравља за програме од општег интереса

Прилог 3. Дистрибуција саветованих и тестираних особа у оквиру теренских акција ДПСТ у периоду 28. новембар – 23. децембар 2015. године према граду и реализаторима активности

Град	Носилац активности	У сарадњи са	Укупно саветованих и тестираних особа
Београд	Асоцијација „Дуга”	Градски ЗЈЗ Београд	7
Крагујевац	Омладина ЈАЗАС-а Крагујевац	ИЈЗ Крагујевац	35
	ИЈЗ Крагујевац		12
Нови Сад	Омладина ЈАЗАС-а Нови Сад	ИЈЗ Војводине	35
	ЗЗС Нови Сад	ИЈЗ Војводине	17
	Асоцијација „Дуга”	ИЈЗ Војводине	14
Краљево	Асоцијација „Дуга”	ЗЈЗ Краљево	11
Лебане	ЗЈЗ Лесковац		9
Сремска Митровица	ЗЈЗ Сремска Митровица	Удружење Превент	9
Рума	Удружење Превент	ЗЈЗ Сремска Митровица	10
Стара Пазова	ЗЈЗ Сремска Митровица	ДЗ Инђија	1
Шабац	Асоцијација „Дуга”	ЗЈЗ Шабац	9
Крушевац	Асоцијација „Дуга”	ЗЈЗ Крушевац	8
Бачка Топола	ЗЈЗ Суботица		4
Суботица	ЗЈЗ Суботица		9
	Удружење Превент	Удружење Став плус, ИЈЗ Војводине	42
Тител	Удружење Превент	ИЈЗ Војводина	6
Сомбор	Омладина ЈАЗАС-а Нови Сад	ИЈЗ Војводине	15
Ужице	Асоцијација „Дуга”	ЗЈЗ Ужице	8
Чачак	Асоцијација „Дуга”	ЗЈЗ Чачак	26
Ваљево	Асоцијација „Дуга”	ЗЈЗ Ваљево	12
Осечина	Асоцијација „Дуга”	ЗЈЗ Ваљево	6
Косовска Митровица	ЗЈЗ Косовска Митровица		13
УКУПНО			318